

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2011. gada 7. jūlija sanāksmē nolēma paaugstināt galvenās ECB procentu likmes par 25 bāzes punktiem pēc tam, kad 2011. gada aprīlī tās tika paaugstinātas par 25 bāzes punktiem no vēsturiski zemā līmeņa. Ņemot vērā augšupvērstos cenu stabilitātes riskus, nepieciešama pašreizējās stimulējošās monetārās politikas nostājas turpmāka korekcija. Monetārās ekspansijas pamattempis turpina pakāpeniski atjaunoties, saglabājoties augstai monetārajai likviditātei, kas varētu veicināt cenu spiedienu euro zonā. Kopumā ir būtiski, lai nesēnā cenu dinamika neizraisītu plašu inflācijas spiedienu vidējā termiņā. Padomes lēmums palīdzēs stingri noturēt euro zonas inflācijas gaidas līmeni, kas atbilst mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Šāda stabilizēšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika veicinātu tautsaimniecības izaugsmi euro zonā. Vienlaikus procentu likmes visās termiņu grupās joprojām ir zemas. Tādējādi monetārās politikas nostāja joprojām ir stimulējoša un veicina ekonomisko aktivitāti un darbvietu radīšanu. Kā bija gaidāms, jaunākie tautsaimniecības dati rāda, ka ekonomiskās izaugsmes temps 2011. gada 2. ceturksnī nedaudz palēninājies. Lai gan ekonomiskās izaugsmes pamattempis euro zonā joprojām ir pozitīvs, vēl arvien pastāv liela nenoteiktība. Padome turpinās ļoti rūpīgi sekot visām norisēm saistībā ar cenu stabilitāti apdraudošajiem augšupvērstajiem riskiem.

Likviditātes nodrošinājums un refinansēšanas operāciju piešķiruma veidi tiks atbilstoši koriģēti, ņemot vērā, ka visi spēcīgās finanšu tirgus spriedzes periodā veiktie nestandarta pasākumi būtībā ir pagaidu pasākumi.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, 2011. gada 1. ceturksnī euro zonā bija vērojams spēcīgs reālā IKP pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (0.8%; 2010. gada 4. ceturksnī – 0.3%). Jaunākie statistisko datu publiskojumi un uz apsekojumiem balstītie rādītāji liecina, ka šā gada 2. ceturksnī euro zonā turpinājās ekonomiskās aktivitātes paplašināšanās, lai gan lēnākā tempā. Šāda tempa palēnināšanās atspoguļo faktu, ka spēcīgo izaugsmi 1. ceturksnī daļēji

noteica īpaši faktori. Pozitīvs ekonomiskās aktivitātes pamattempis euro zonā turpināsies. Euro zonas eksportu arī turpmāk vajadzētu labvēlīgi ietekmēt notiekošajam pasaules tautsaimniecības izaugsmes procesam. Vienlaikus, ņemot vērā pašreizējo uzņēmēju konfidences līmeni euro zonā, privātā sektora iekšzemes pieprasījumam vajadzētu veicināt tautsaimniecības izaugsmi. Taču gaidāms, ka aktivitātes tempu joprojām nedaudz mazinās bilanču koriģēšanas process dažādos sektoros.

Saskaņā ar Padomes novērtējumu šīs tautsaimniecības perspektīvas riski paaugstinātas nenoteiktības apstākļos kopumā joprojām ir līdzsvaroti. No vienas puses, labvēlīga uzņēmēju konfidence varētu stimulēt iekšzemes ekonomisko aktivitāti euro zonā vairāk, nekā pašlaik tiek gaidīts, un arī augošs ārējais pieprasījums varētu veicināt izaugsmi spēcīgāk, nekā gaidīts. No otras puses, lejupvērsti riski saistīti ar spriedzes turpināšanos dažos finanšu tirgus segmentos, un šī spriedze varētu tālāk izplatīties euro zonas reālajā tautsaimniecībā. Lejupvērsti riski saistīti arī ar enerģijas cenu turpmāku pieaugumu, protekcionisma spiedienu un haotisku globālās nesabalansētības korekciju iespējamību.

Runājot par cenu dinamiku, saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2011. gada jūnijā bija 2.7% (tāda pati kā maijā). Dažos pēdējos mēnešos vērojamā relatīvi augstā inflācija galvenokārt atspoguļo augstākas enerģijas un preču cenas. Gaidāms, ka nākamajos mēnešos inflācija nepārprotami varētu saglabāties virs 2%. Galvenokārt ar enerģijas un preču cenām saistītais augšupvērstais spiediens uz inflāciju joprojām jūtams arī ražošanas procesa sākumposmos. Joprojām ir ārkārtīgi būtiski, lai SPCI inflācijas kāpums neradītu netiešu ietekmi uz cenu un darba samaksas noteikšanu un neizraisītu plašu inflācijas spiedienu. Inflācijas gaidas stingri jānotur līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam.

Vidēja termiņa cenu dinamikas perspektīvas riski joprojām ir augšupvērsti. Tie īpaši saistīti ar augstāku enerģijas cenu pieaugumu, nekā tika pieņemts. Turklāt pastāv risks, ka netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpums var būt straujāks, nekā pašlaik paredzēts, sakarā ar nepieciešamību nākamajos gados

īstenot fiskālo konsolidāciju. Visbeidzot, augšupvērsti riski var veidoties saistībā ar spēcīgāku, nekā gaidīts, iekšzemes cenu spiedienu euro zonā augošā jaudu izmantošanas līmeņa kontekstā.

Runājot par monetāro analīzi, M3 gada kāpuma temps 2011. gada maijā palielinājās līdz 2.4% (aprīlī – 2.0%). Neņemot vērā nesenās plašās naudas pieauguma svārstības, ko noteica īpaši faktori, M3 pēdējos mēnešos joprojām palielinājās. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps maijā turpināja nedaudz paātrināties (2.7%; aprīlī – 2.6%). Kopumā monetārās ekspansijas pamattempis turpinājās pakāpeniski atjaunoties. Vienlaikus saglabājas liels līdz finanšu tirgus spriedzes periodam uzkrātās monetārās likviditātes apjoms, kas varētu veicināt cenu spiedienu euro zonā.

Aplūkojot M3 sastāvdaļas, M1 gada pieauguma temps maijā vēl samazinājās, savukārt citu īstermiņa noguldījumu atlikuma kāpuma temps kļuva straujāks. Šīs norises daļēji atspoguļo pēdējo mēnešu laikā pakāpeniski augošo atlīdzību par īstermiņa termiņnoguldījumiem un krājnoguldījumiem. Vienlaikus stāvā ienesīguma līkne nozīmē palēninošu ietekmi uz kopējo M3 kāpumu, jo tā samazina monetāro aktīvu pievilcīgumu salīdzinājumā ar M3 neietilpstošiem ilgāka termiņa instrumentiem ar lielāku atlīdzību. Taču jaunākā informācija liecina, ka šī ietekme, iespējams, mazinās.

Runājot par M3 neietilpstošajiem bilances posteņiem, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps salīdzinājumā ar aprīli nemainījās (attiecīgi 0.9% un 3.4%), apstiprinot iepriekšējo mēnešu attīstības tendences.

Banku bilanču kopējais apjoms pēdējos mēnešos kopumā nav mainījies. Svarīgi, lai bankas augoša pieprasījuma apstākļos turpinātu paplašināt kredītu izsniegšanu privātajam sektoram. Nepieciešamības gadījumā bankām vajadzētu risināt šo uzdevumu, nesadalot peļņu, pievērsties tirgum, lai turpmāk nostiprinātu kapitāla bāzi, vai pilnībā izmantojot valdības atbalsta pasākumus rekapitalizācijai. Īpaši

tām bankām, kurām pašlaik ir ierobežota pieeja tirgus finansējumam, steidzami jāpalielina kapitāls un jāpaaugstina efektivitāte.

Apkopojot var teikt, ka, pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome nolēma paaugstināt galvenās ECB procentu likmes par 25 bāzes punktiem pēc tam, kad 2011. gada aprīlī tās tika paaugstinātas par 25 bāzes punktiem no vēsturiski zemā līmeņa. Ņemot vērā augšupvērstos cenu stabilitātes riskus, nepieciešama pašreizējās stimulējošās monetārās politikas nostājas turpmāka korekcija. Tautsaimniecības analīzes un monetārās analīzes rezultātu salīdzinājums rāda, ka monetārās ekspansijas pamattempis turpina pakāpeniski atjaunoties, saglabājoties augstai monetārajai likviditātei, kas varētu veicināt cenu spiedienu euro zonā. Kopumā ir būtiski, lai nesenā cenu dinamika neizraisītu plašu inflācijas spiedienu vidējā termiņā. Padomes lēmums palīdzēs stingri noturēt euro zonas inflācijas gaidas līmeni, kas atbilst mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Šāda stabilizēšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika veicinātu tautsaimniecības izaugsmi euro zonā. Vienlaikus procentu likmes visās termiņu grupās joprojām ir zemas. Tādējādi monetārās politikas nostāja joprojām ir stimulējoša un veicina ekonomisko aktivitāti un darbvietu radīšanu. Kā bija gaidāms, jaunākie tautsaimniecības dati rāda, ka ekonomiskās izaugsmes temps 2011. gada 2. ceturksnī nedaudz samazinājies. Lai gan ekonomiskās izaugsmes pamattempis euro zonā joprojām ir pozitīvs, vēl arvien pastāv augsta nenoteiktība. Padome turpinās ļoti rūpīgi sekot visām norisēm saistībā ar cenu stabilitāti apdraudošajiem augšupvērstajiem riskiem.

Tagad – par fiskālo politiku. Pašreizējā vide ir ļoti sarežģīta, un nepieciešama izlēmīga rīcība. Euro zonas valstīm vismaz jāpilda 2011. gada un tālākas nākotnes fiskālās konsolidācijas saistības, kā noteikts attiecīgajās pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrās. Atbilstošām un straujākām korekcijām jānodrošina strukturālās fiskālās konsolidācijas mērķu sasniegšana saskaņā ar ECOFIN ieteikumiem, un ekonomiskā un fiskālā attīstība, kas pārsniedz gaidīto, jāizmanto, lai ātrāk samazinātu budžeta deficītu. Pilnīgi konkretizētu 2012. gada un tālākas nākotnes konsolidācijas pasākumu publiskošana ir būtiska, lai pārlicinātu

sabiedrību un finanšu tirgus dalībniekus, ka korekcijas politika būs ilgtspējīga un valsts parāda pieaugums nebūs pārmērīgs.

Vienlaikus joprojām ir ļoti svarīgi euro zonā steidzami īstenot būtiskas un vispārējas strukturālās reformas, lai stiprinātu tās konkurētspēju, elastību un ilgāka termiņa izaugsmes potenciālu. Tas ir īpaši būtiski valstīm ar lielu fiskālo un ārējo deficītu un valstīm, kurās pagātnē bija vērojams konkurētspējas zudums. Padome atzinīgi novērtē Eiropas semestra ieviešanu, t.sk. jaunākās iesniegtās valstu Nacionālās reformu programmas, kurās iekļautas saskaņā ar Euro plus pakta noteiktās saistības. Padome arī atbalsta Eiropadomes secinājumus, kuros aicināts īstenot vērienīgākas un skaidri noteiktas reformas, kas strauji jāīsteno, lai veicinātu konkurētspēju. Turklāt darba tirgus neelastības novēršana spēcīgi ietekmētu korekciju procesu. Pasākumi, kuri uzlabo darba samaksas elastību, piemēram, automātiskas darba samaksas indeksācijas atcelšana, palīdzētu īstenot nepieciešamās korekcijas.

Šajā "Mēneša Biļetenā" iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā aplūkoti ECB nestandarta politikas pasākumi, to ietekme uz monetārās politikas transmisiju un to pārtraukšana. Otrajā rakstā izklāstīts Eiropas Stabilitātes mehānisma izveides pamatojums un aplūkotas tā galvenās iezīmes. Trešajā rakstā sniegts pārskats par jaunajiem ES finanšu krīzes pārvaldības un risinājumu pamatprincipiem.